

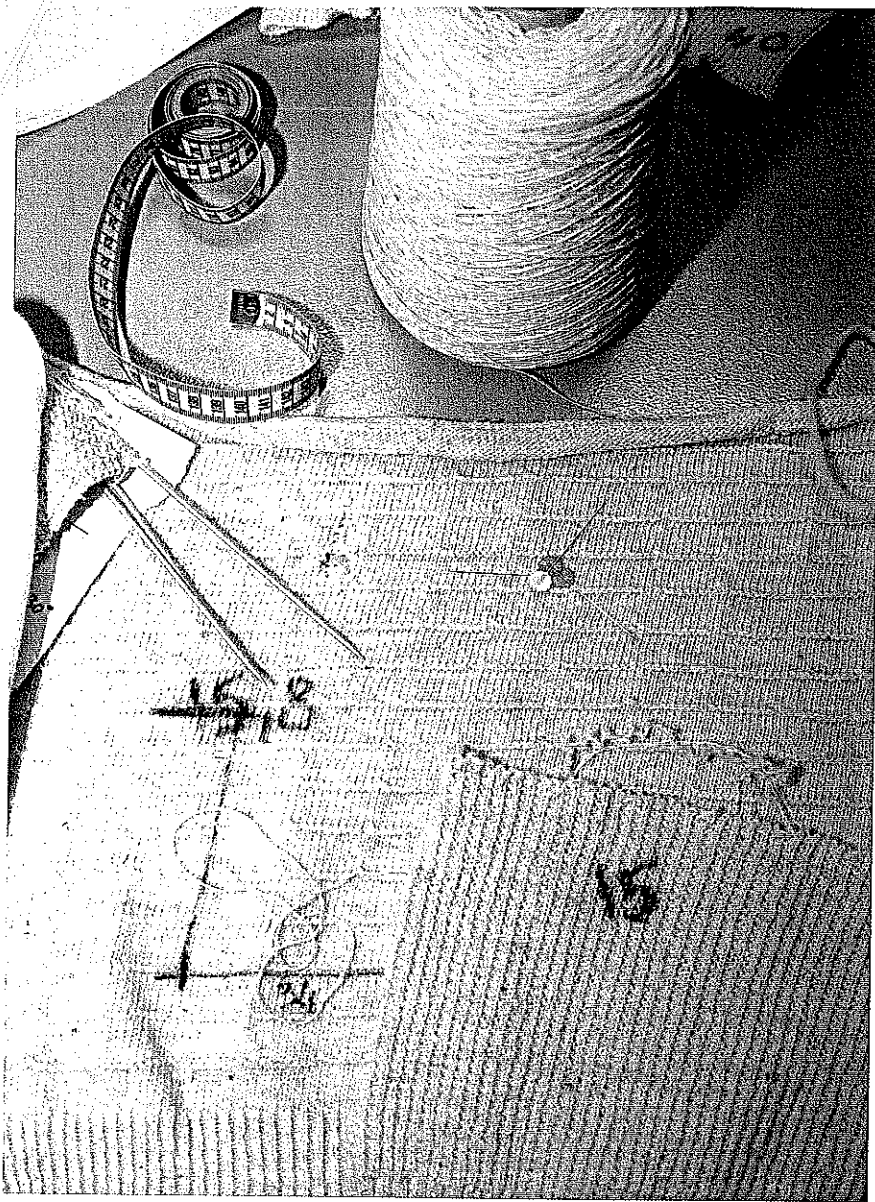
Duurzaam en innovatief

Een felblauwe bloes geveerd met CO² in plaats van water of een ketting gemaakt van oersterke brandnetelgarens en gerecycled glas – het zijn enkele resultaten die ontwerpers als Fioen van Balgooi en Willemijn de Greef boekten tijdens het voorbereiden van de tentoonstelling 'reTHINK!'. Conservator Suzanne Rüsseler vertelt: "We waren enthousiast over een aantal ontwerpers én producenten die werk maken van duurzamer produceren. Deze mensen uitnodigen in het TextielLab moest wel nieuwe inzichten opleveren." Ze is opgetogen over de kleine en grote ontdekkingen van de deelnemers. Op het moment van schrijven zijn de voorbereidingen nog in volle gang. "Vanmorgen kreeg ik bijvoorbeeld een update binnen van Maarten Kolk en Guus Kusters. Dit kunstenaarsduo startte hun onderzoek 'Waterloop' vanuit water als begrip. Water heeft natuurlijk een romantische kant die ze onderzochten in IJsland. Daar verzamelden ze waterdessins, kleuren, plekken en patronen. Daarnaast concentreerden ze zich op de problemen die water óók met zich meebrengt. De textielindustrie is een van de meest vervuilende industrietakken vanwege de extreme hoeveelheden water, energie en chemicaliën die gebruikt worden. En dan heb ik het nog niet over de wereldwijde transporten of de sociaal-maatschappelijke aspecten van het produceren van balen textiel voor mode of interieur. Wist je dat we in Nederland per jaar 200 miljoen kilo kleding weggooien?"

Mensen gebruiken spullen. Hoe die totstandkomen, blijft vaak ongewis. Ontwerpers en fabrikanten deden voor het Textielmuseum onderzoek naar verduurzaming. *door Manon Berendse*

Maarten Kolk & Guus Kusters, 'Waterloop', 2010, samples, abaca (bananenvazel), bio-katoen, linnen, bamboe, geweven, geprint
Christien Meindertsma, bolletjes scheerwol van merino-schapen, Aarle-Rixtel

Daarvan belandt tweederde op de vuilnisbelt, ieder jaar opnieuw. Terwijl je er ook nieuwe producten van kunt maken."

Alom groeit het besef dat innovatie en verduurzaming van productieprocessen economisch interessant en ecologisch noodzakelijk zijn. Toch blijft het verhaal achter die bloes of ketting vaak onzichtbaar. Het zijn mooie, misschien wel unieke producten, maar je ziet niet wat eraan vooraf ging. Op de tentoonstelling wordt daarom ook aandacht besteed aan het onderzoek van de ontwerpers in de vorm van filmpjes, foto's en schetsen. Om tot een stoel of kledingstuk te komen, hebben zij een beroep kunnen doen op de productontwikkelaars en machines van het museum en op de deelnemende bedrijven die hun technische kennis over alternatieve grondstoffen en schonere productieprocessen graag delen.

'reTHINK!' ontstaat in feite in de mailbox van de conservator. Het bericht van Kolk en Kusters gaat bijvoorbeeld over een doorbraak in hun experiment om met slechts een fractie van de

gebruikelijke hoeveelheid kleurstoffen en water textiel te kleuren. In het TextielLab printten ze met inkt beelden op een ongecoate, geweven ondergrond. Voordat de verf gefixeerd werd bewerkten ze de geprinte stoffen met water omdat ze benieuwd waren naar de hechting op de onbehandelde garens. Die verschilde sterk bij het testen op wol, zijde, katoen en nieuwere stoffen gemaakt van zeewier, bamboe en abaca. Door het onderdompelen van de stoffen in water liepen de geprinte voorstellingen inderdaad uit: de stroomrichting van het water werd zichtbaar en creëerde nieuwe beelden. Ook deden ze talloze proeven met het kleuren van getufte tapijstalen die opgebouwd zijn uit verschillende garens. Het duo gebruikte daarvoor de restinkten uit de digitale printmachines. De inktconcentraties werden op de achterkant van de stalen aangebracht en zorgden voor een verrassend effect, omdat elke soort garen de inkt anders absorbeerde. De lusjes en draadjes aan de voorkant toonden een bontgekleurd palet zonder dat er nieuwe pigmenten aan te

pas kwamen. Bij mijn bezoek was Christien Meindertsma werkzaam in het TextielLab. Meindertsma staat glunderend met de eerste conen breigaren in haar handen waarmee ze truien wil breien op een van de machines. "Ik ben al tijden verliefd op wol omdat het zacht én sterk is en kleuren op een heel andere manier reflecteert dan katoen of zijde. Merinowol is van topkwaliteit – ik werk daar al jaren mee, maar moest het importeren vanuit Nieuw-Zeeland. Ik hoopte het dichterbij huis te kunnen vinden. Dat is gelukt: in Aarle-Rixtel grazen sinds kort vijftienvintig merinoschapen. Elk schaap heb ik gefotografeerd en laten scheren. Een kleine garensponnerij in België heeft draden gesponnen uit de pluiswol. Ik wil uit de scheerwol van elke schapenvacht één trui met bijpassende sjaal halen. Zo zie je weer waar jouw trui vandaan komt." Voor haar project Voor/na denkt Meindertsma voorbij de levensduur van één modeseizoen: ze vindt dat haar truien van een groter en tijdlozer waarde zijn. "Het is een product, geen wegwerp-artikel. Om verspilling helemaal uit te bannen, zou ik het liefst op bestelling werken. Jij laat jouw eigen, unieke trui breien. Daarom ben ik ook zo blij met de kans om te experimenteren. Hier begrijpen mensen dat je dingen moet uitproberen om te komen tot een interessant resultaat.

Ook Suzanne Rüsseler vindt de samenwerking en uitwisseling tussen ontwerpers en fabrikanten van belang. "Verbeeldingskracht en een goed gevoel voor esthetische kwaliteit zijn nodig, net als technische vaardigheden en kennis van grondstoffen of productieprocessen. Het Textielmuseum treedt op als intermediair en brengt ontwerpers, wetenschappers, producenten en publiek bij elkaar." Op de grote modeshows is samenwerking op het gebied van duurzaamheid nog niet vanzelfsprekend. Maar ze ontmoet wel visionaire ontwerpers als Jan Taminiau en Kentroy Yearwood die met hun neus bovenop materialen zitten, stoffen ontwerpen, experimenteren met bewerkingsprocedures of restpartijen textiel verwerken. "Dat is de toekomst: hip, esthetisch, duurzaam én technologisch innovatief. Juist vanwege de hoge omloopsnelheid van kleding, kan duurzaamheid in deze sector grote invloed hebben."

Manon Berendse is kunstkriticus

'reTHINK!', 25 september t/m 30 januari, Textielmuseum, Goirkestraat 96, Tilburg; di t/m vr 10-17, za en zo 12-17; MK gratis; www.textielmuseum.nl